

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

© 2023. Ons Middelbaar Onderwijs Tilburg

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ons Middelbaar Onderwijs.

DocOMO-69150

Preambule

Inbedding reglementen vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

In de statuten van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs (hierna: vereniging OMO) is opgenomen dat de Raad van Bestuur bevoegd is reglementen vast te stellen. Deze preambule beschrijft vanuit welke waarden en vanuit welke besturingsfilosofie reglementen worden opgesteld.

Onze wortels

Vereniging OMO steunt - al sinds 1916 - op de katholieke Brabantse onderwijstraditie. De kern daarvan is dat het primair gaat over de ander en over samen: 'Jij bent er voor de ander en die ander mag altijd een beroep op jou doen.' Dat zijn onze wortels, gebaseerd op het katholiek sociaal denken en de leidraad voor de keuzes die we maken. Wij zien goed onderwijs onlosmakelijk verbonden met leren een goed mens te zijn en leren goed te leven en zien onze scholen als (waarde-)gemeenschappen. Wij geven invulling aan deze waarden door zichtbaar en herkenbaar te handelen en te reflecteren vanuit persoonlijke waardigheid, het algemeen welzijn, solidariteit, gerechtigheid en subsidiariteit.

Vanuit deze overtuiging begeleiden we leerlingen op hun levensweg. We ondersteunen hen in de ontwikkeling tot goede mensen, die doordachte keuzes maken in het leven. We vinden het daarbij niet alleen belangrijk dat zij kennis opdoen. Ook de sociaal-culturele, creatieve en persoonlijke ontwikkeling maken van een leerling een evenwichtig mens, met een goed besef van waarden en normen. Hierdoor dragen we bij aan een duurzame en sociale samenleving, waarin vertrouwen, diversiteit, medemenselijkheid en samenwerking belangrijk zijn.

Samen groeien

Op het gebied van onderwijs, digitale technologie, werkgeverschap, leiderschap en bedrijfsvoering staan we voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen. Om deze aan te kunnen gaan, samen met leerlingen, (onderwijs-)professionals en externe partners stellen we ons ten doel om het zelfvernieuwend vermogen van ons onderwijs te vergroten. Ecosystemen in de natuur zijn hiervoor onze inspiratiebron. In onze Koers 2030 'Samen groeien' hebben we onze gewenste ontwikkeling vervat in richtinggevende beloftes en te bereiken opbrengsten. We maken hierover iedere twee jaar verenigingsbrede afspraken, die de scholen vertalen naar hun eigen praktijk.

Ons leiderschap is gebaseerd op vertrouwen en op het besef dat we elkaar nodig hebben, in al onze diversiteit. We vragen van alle professionals en van onze leerlingen om naar vermogen nieuwsgierig, ondernemend, onderzoekend en met lef bij te dragen aan een sterke gezamenlijke leercultuur. We geven elkaar daartoe professionele ruimte en ontwikkelen/innoveren vanuit verbinding.

Goed onderwijsbestuur Vanuit de subsidiariteitsgedachte vormt de Raad van Bestuur samen met de schoolleiders het bestuurlijk hart van de vereniging. In onze (be-)sturing zijn we continu in dialoog over de wegen die we kunnen bewandelen om te bereiken wat het heden en de toekomst van ons vraagt. Daarbij handelen we vanuit onze waarden, onze maatschappelijke opdracht, ambities en de (wettelijke) kaders.

De statuten en reglementen binnen de vereniging zijn opgesteld in lijn met de sectorale code voor goed bestuur. Toezicht en verantwoording zijn verankerd in de organisatiestructuur. Ook hierbij gaan we uit van waardengedreven handelen, met als basisprincipe vertrouwen.

Inhoud

Begripsbepalingen	4
Algemeen	5
Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	6
Stap 1: Breng de signalen in kaart en voer de kindcheck uit	6
Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis	6
Stap 3: Gesprek met leerling(en) en/of ouders	7
Stap 4: Weeg de aard en ernst van het geweld of de kindermishandeling	8
Stap 5: Is een melding noodzakelijk en kan de school zelf hulp bieden?	8
Stap 6: Na de melding	9
Melding doen bij Veilig Thuis	10
Bijlage 1: signalenlijst huiselijk geweld en kindermishandeling	11
Bijlage 2: afwegingskader behorende bij stap 4 en 5	14
Bijlage 3: stroomdiagram	17

Begripsbepalingen

- a. huiselijk geweld:** lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring.¹
- b. kindermishandeling:** elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.²
- c. acute onveiligheid:** een persoon verkeert in direct fysiek gevaar, waardoor diens veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd is en dat direct bescherming nodig is.
- d. structurele onveiligheid:** als in gezinnen of huishoudens sprake is van zich herhalende of voortdurende onveilige gebeurtenissen en situaties.
- e. leerling:** iedere persoon aan wie de (aangewezen medewerker) zijn professionele diensten verleent en die is ingeschreven als leerling op school.
- f. ouder:** de ouder of ouders dan wel de voogd of voogden die het ouderlijk gezag hebben.
- g. (aangewezen medewerker):** *hier kan een nadere duiding worden gegeven van de professional die in de meldcode wordt benoemd (bijvoorbeeld de aandachtsfunctionaris, de docent, intern begeleider, etc.).*

¹ artikel 1.1.1 Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

² artikel 1.1 Jeugdwet

Algemeen

Melding

De rector/algemeen directeur stelt per school een medewerker aan die functioneert als (aangewezen medewerker), die beslist of op grond van deze meldcode melding moet worden gedaan bij Veilig Thuis.

Vastlegging

1. Alle (persoons)gegevens die op basis van deze meldcode worden verwerkt, zijn alleen inzichtelijk voor personen die direct bij het dossier betrokken zijn.
2. De (persoons)gegevens die worden verwerkt, worden opgenomen in een apart onderdeel van het leerlingdossier waar alleen de personen genoemd in het eerste lid, inzage in hebben.

Stappenplan bij signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling

Voordat de (aangewezen medewerker) een besluit neemt tot het doen van een melding bij Veilig Thuis en het bieden van hulp, moeten onderstaande stappen zijn doorlopen.

Alle onderdelen van het stappenplan moeten schriftelijk vastgelegd worden in een (leerling)dossier.

Stap 1: Breng de signalen in kaart en voer de kindcheck uit

- Breng de signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling in kaart en leg ze vast. Zie voor mogelijke signalen **bijlage 1**.
- De gesprekken die worden gevoerd, de stappen die worden gezet alsmede de besluiten die worden genomen op basis van deze signalen moeten worden vastgelegd.
- Ook de gegevens waarover de (aangewezen medewerker) beschikt die bovenstaande signalen tegenspreken, worden vastgelegd.
- Voer de **kindcheck** uit: onderzoek of de leerling nog broertjes en/of zusjes heeft die zich in dezelfde situatie zou kunnen bevinden.

Instructie:

De (aangewezen medewerker) benoemt:

- gebeurtenissen, feiten en signalen;
- hypothesen en veronderstellingen en de status hiervan; en,
- bronnen van vastgelegde informatie afkomstig van derden.

Om signalen op te kunnen vangen moet er zicht zijn op leerlingen. Omdat in het voortgezet onderwijs de (aangewezen medewerker) niet dagelijks dezelfde leerlingen ziet, kan het opvangen van signalen worden bevorderd door:

- systematisch gesprekken te voeren met leerlingen;
- informatie vanuit het primair onderwijs duidelijk in beeld te hebben;
- het gesprek aan te gaan met de ouders/leerling over de signalen. Dit kan bijdragen aan de verheldering, bevestiging of ontkrachting van de zorgen die er zijn voor de leerling.

Als er een vermoeden is van huiselijk geweld of kindermishandeling kan een gesprek met de ouders mogelijk het risico voor de leerling vergroten. Is dat aan de orde, dan is het verstandig niet gelijk met de ouders in gesprek te gaan en verder te gaan met **stap 2**.

Mochten de signalen niet leiden tot een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling, dan kan het stappenplan hier worden beëindigd. Dit wordt schriftelijk vastgelegd.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis

De signalen die opgevangen worden en leiden tot een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling moeten besproken worden met een deskundige collega.

Dit kan onder andere met (de school kan dit nader invullen afhankelijk van de organen en functies binnen de school):

- de *aandachtsfunctionaris binnen de school*;
- de *intern begeleider*; en/of,
- het *intern ondersteuningsoverleg (zoals het Zorg- en Adviesteam (hierna: ZAT))*.

Indien het vermoeden wordt besproken in een intern ondersteuningsoverleg, kan de afweging gemaakt worden om het vermoeden in te brengen in een breder ondersteuningsteam. Bij een complexe problematiek kan een multidisciplinaire kijk wenselijk zijn, waarbij de mogelijkheid bestaat om externe partijen in te zetten.

Bij externe partijen kan gedacht worden aan:

- de politie (wijkagent);
- jeugdzorg;
- leerplicht;
- schoolmaatschappelijk werk;
- gezinshulp;
- etc.

Geadviseerd wordt om altijd te werken met een casusregisseur: één persoon die verantwoordelijk is voor de casus en ervoor zorgt dat de betrokken partijen hun verantwoordelijkheid nemen en afgesproken taken worden uitgevoerd.

Het betrekken van ouders en leerlingen bij de zorgen en de terugkoppeling naar degenen die het signaal inbrachten, zijn aandachtspunten bij de bespreking in het intern ondersteuningsoverleg.

Bij Veilig Thuis kan tevens een anoniem advies gevraagd worden over het betreffende vermoeden. Dit kan door middel van het aanleveren van anonieme gegevens.

Bij specifieke vormen van geweld advies vragen over (de risico's van) vervolgstappen

Indien er binnen de school onvoldoende specifieke kennis aanwezig is over de aanpak van specifieke vormen van geweld, huwelijksdwang, seksueel misbruik, vrouwelijke genitale verminking en eengerelateerd geweld zal een beroep moeten worden gedaan op specifieke expertise. Daarnaast kan (eventueel anoniem) advies gevraagd worden aan Veilig Thuis.

Het bovenstaande dient vastgelegd te worden. Mocht het bovenstaande niet leiden tot een verder vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling, dan moet dit ook vermeld worden.

Stap 3: Gesprek met leerling(en) en/of ouders

Een afweging wordt gemaakt of het gesprek wordt aangegaan met de leerling alleen, de ouders van de leerling of een gesprek met de leerling en ouders samen.

Het eerste gesprek is vaak alleen met de leerling. Het uitgangspunt is dat ouders worden geïnformeerd over de signalen die school verneemt. Dit is vooral het geval als het kind minderjarig is en de ouder(s) het gezag hebben. Dit informeren van ouders kan achterwege gelaten worden als de veiligheid van de leerling, de (aangewezen medewerker) of een andere betrokkene niet gegarandeerd kan worden.³

De consultatie bij **stap 2** kan ook gebruikt worden om te bespreken wie het gesprek met de leerling en/of ouders aangaat.

Advies over het voeren van het gesprek kan worden gevraagd aan een collega, de (aangewezen medewerker) of het ZAT, maar er kan ook advies gevraagd worden aan Veilig Thuis.

In het gesprek worden de volgende onderwerpen besproken:

- het doel van het gesprek wordt uitgelegd;
- de signalen, dat wil zeggen de feiten die de (aangewezen medewerker) heeft vastgesteld en de waarnemingen van wat hij heeft gezien worden besproken;
- de leerling en/of ouders wordt gevraagd om een reactie;
- na de reactie kan de (aangewezen medewerker) vertellen wat zijn interpretatie is van hetgeen hij heeft waargenomen en wat de reactie daarop is geweest van degenen die zijn geconsulteerd.

³ Zie hierover bijvoorbeeld LKC Christelijk Onderwijs, 12 oktober 2022, 2022/064

Geen gesprek met leerling en/of ouders

Van een gesprek met de leerling en/of ouders kan worden afgezien als:

- er duidelijke aanwijzingen zijn dat door het voeren van het gesprek de veiligheid van de leerling, de (aangewezen medewerker) of andere betrokkenen in het geding zou kunnen komen;
- er goede redenen te zijn om te vermoeden dat door het aangaan van het gesprek de leerling het vertrouwen in de (aangewezen medewerker) zal verliezen en het contact met de (aangewezen medewerker) verbreekt. Wat tot gevolg heeft dat de leerling uit beeld raakt.

Overigens bestaat er ook een risico op een vertrouwensbreuk tussen de leerling en/of ouders en de (aangewezen medewerker), als de (aangewezen medewerker) een melding doet bij Veilig Thuis zonder dit te bespreken met de leerling en/of ouders. Een gedegen afweging of er wel of geen gesprek gevoerd moet worden, is dus van zeer groot belang.

De gesprekken worden vastgelegd. Mochten de gesprekken niet leiden tot een verder vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling, dan moet dit ook vermeld worden.

Stap 4: Weeg de aard en ernst van het geweld of de kindermishandeling

De (aangewezen medewerker) zal de signalen, het ingewonnen advies en de informatie uit de gesprekken met de leerling en/of ouders gebruiken om een inschatting te maken over:

- het risico op huiselijk geweld en kindermishandeling; en,
- de aard en ernst van dit geweld.

Deze weging wordt over het algemeen gemaakt in het interne ondersteuningsoverleg (zoals het ZAT). In sommige gevallen is het ook wenselijk dat externe partijen bij dit overleg aansluiten, afhankelijk van de problematiek. Vervolgens wordt een afgestemde aanpak vastgesteld en uitgevoerd, gericht op de veiligheid van het kind en de ondersteuning vanuit ouders en (aangewezen medewerker). Maak hierbij altijd gebruik van het afwegingsschema als omschreven in **bijlage 2**.

Indien er twijfels bestaan over de risico's, de aard of ernst van het geweld en/of over de te nemen vervolgstappen, moet advies worden gevraagd aan Veilig Thuis.

De weging moet worden vastgelegd. Als de inschatting is dat er geen zorgen zijn over (een dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling moet dit uitdrukkelijk vermeld worden. Hiermee wordt de meldcode afgesloten. Dit is ook het geval als er bijvoorbeeld kindproblematiek waargenomen is in combinatie met pedagogische onmacht van ouders, maar dit bedreigt niet de (emotionele) veiligheid van de leerling. Deze meldcode leent zich hier niet voor, maar er dient uiteraard wel bekeken te worden welke hulp de school in dergelijke gevallen kan bieden.⁴

Stap 5: Is een melding noodzakelijk en kan de school zelf hulp bieden?

Vervolgens moet de (aangewezen medewerker) met het onder geschetste afwegingskader uit **bijlage 2** de volgende vragen beantwoorden, en wel in deze volgorde:

- Is een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk?
- Is zelf passende en toereikende hulp bieden of organiseren mogelijk? Deze hulp moet gericht zijn op het stoppen van het geweld en het herstellen van duurzame veiligheid.

⁴ Zie over het belang van de weging o.a. LKC Onderwijs, 10 maart 2023, 38710

Het melden van mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling is een professionele norm en noodzakelijk in de volgende gevallen:

1. In alle gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.
2. In alle andere gevallen waarin de (aangewezen medewerker) meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer de (aangewezen medewerker) die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Stap 6: Na de melding

Na het doen van de melding bij Veilig Thuis stopt de hulpverlening niet. De (aangewezen medewerker) blijft, waar mogelijk, de leerling ondersteunen en beschermen. Eventueel met hulp van externe partijen. Ook kan in overleg met Veilig Thuis bekeken worden welke gemeenschappelijke aanpak mogelijk is.

Melding doen bij Veilig Thuis

Gesprek met leerling en/of ouders

De (aangewezen medewerker) zoekt, voordat hij een melding doet bij Veilig Thuis, contact met de leerling en/of de ouders van de leerling. De (aangewezen medewerker) geeft aan dat hij een melding wil doen, wat dat betekent voor de leerling en/of ouders en met welk doel die melding wordt gedaan. Van dit contact kan worden afgezien als de (aangewezen medewerker) concrete aanwijzingen heeft dat door het voeren van het gesprek de veiligheid van de leerling of van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan hiervan af worden gezien als de (aangewezen medewerker) goede redenen heeft om aan te nemen dat de leerling de contacten zal verbreken, waardoor hij uit het zicht raakt (zie ook **stap 3** van de meldcode).

Melding op naam of anoniem

Het uitgangspunt is dat de melding bij Veilig Thuis op naam wordt gedaan.

In sommige gevallen heeft de (aangewezen medewerker) op grond van wettelijke regels het recht om anoniem te blijven ten opzichte van het gezin. Dit is het geval wanneer de bekendmaking van de identiteit:

- een bedreiging vormt of kan vormen voor het kind of voor andere (minderjarige) kinderen in het gezin.
- een bedreiging vormt of kan vormen voor de (aangewezen medewerker) zelf of voor andere medewerkers.
- de vertrouwensrelatie met het gezin verstoort of kan verstoren.

Het is van belang om op voorhand rekening te houden met de formulering van de melding bij Veilig Thuis. Vaak wordt deze melding namelijk één op één, zonder toelichting, doorgezet naar de ouders.

Bijlage 1: signalenlijst huiselijk geweld en kindermishandeling

Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met de leerling aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (andere gezinsproblemen, puberteitsproblematiek, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een leerling te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van huiselijk geweld/ kindermishandeling.

De signalen die op deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling (lichamelijke en psychische mishandeling, lichamelijke en psychische verwaarlozing en seksueel misbruik). Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken.

De signalen:

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- agressief

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen
- alcohol- of drugsmisbruik
- weglopen
- crimineel gedrag

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- (angst voor) zwangerschap

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie⁵

⁵ Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). Kindermishandeling: signaleren en handelen.

Bijlage 2: afwegingskader behorende bij stap 4 en 5

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.

Toelichting

Als de inschatting in stap 4 is dat er geen zorgen zijn over (een dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling moet dit schriftelijk vastgelegd worden. Hiermee wordt het stappenplan van de meldcode afgesloten. Dit is ook het geval als er bijvoorbeeld kindproblematiek waargenomen is in combinatie met pedagogische onmacht van ouders, maar dit niet de (emotionele) veiligheid van het kind bedreigt. Deze meldcode leent zich hier niet voor, maar er dient uiteraard wel bekeken te worden welke hulp de school kan bieden.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (medewerkers en bevoegd gezag) in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE: ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel: direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen worden hierna met Veilig Thuis doorlopen.

Toelichting

Bij **acute onveiligheid** gaat het bijvoorbeeld om (een ernstig vermoeden van) seksueel geweld of (dreiging van) fysiek geweld, zoals het fysiek mishandelen van kinderen.

Voorbeelden van acute onveiligheid (zeker niet limitatief):

- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft;
- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe;
- Vermoeden van seksueel misbruik of seksueel geweld, of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar (denk bijvoorbeeld ook aan de problematiek met loverboys);
- Acut onveilige situatie of zorg dreigt weg te vallen vanwege zelfmoordpoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs (geldt dus ook voor de situatie van ouders); en/of,
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling.

Deze lijst kan uiteraard aangevuld of aangepast worden.

Bij **structureel onveilige situaties** zijn de volgende drie factoren van belang:

1. *Herhaling van en/of het voortduren van onveilige situaties en/of geweld.*
Soms stopt het geweld onvoldoende of keert het na verloop van tijd weer terug. Eerder geweld is vaak de grootste voorspeller van herhaling.
2. *Oudersignalen*
(Ernstige) problemen bij ouders kunnen een signaal zijn voor huiselijk geweld en/of kindermishandeling, denk aan:
 - psychiatrische problematiek;
 - licht verstandelijke beperking;
 - verslavingsproblematiek; en/of,
 - crimineel gedrag;
 - werkloosheid, financiële problemen;
 - zelf slachtoffer van kindermishandeling geweest;
 - agressief gedrag of eerder geweld gebruikt tegen personen.

3. Leerlingssignalen

Niet altijd zullen er signalen zijn van leerlingen waaruit voortvloeit dat er sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. De (aangewezen medewerker) wordt geadviseerd om de signalen van de leerlingen niet leidend te laten zijn bij de afweging of er sprake is van structurele onveiligheid. Kijk naar het totaalbeeld om deze afweging te maken.

Voorbeelden van structureel onveilige situaties (zeker niet limitatief):

- lichamelijk geweld:
de leerling wordt geslagen, geschopt, geknepen, gebrand etc.
- psychisch geweld:
de leerling wordt afgewezen, aangezet tot afwijkend en/of antisociaal gedrag, gepest, getreiterd, gekleineerd, aan het kind worden extreem hoge eisen gesteld, een juiste vorm van onderwijs wordt onthouden.
- lichamelijke verwaarlozing:
de leerling wordt (medische) verzorging en/of veiligheid onthouden, de leerling krijgt onvoldoende voedsel en/of kleding.
- emotionele verwaarlozing:
de leerling wordt geestelijk verwaarloosd, geïsoleerd, genegeerd, genegenheid wordt onthouden en er is te weinig aandacht of tijd voor de leerling.
- seksueel geweld:
de leerling wordt gedwongen seksuele handelingen te ondergaan, seksuele handelingen uit te voeren, getuige te zijn van seksuele handelingen van anderen of wordt gedwongen te kijken naar pornografisch materiaal;
- en overige vormen van geweld en onveiligheid (zoals bijvoorbeeld eerder relateerd geweld).

Bij leerlingen die **uit zichzelf** de (aangewezen medewerker) om hulp vragen of zich uitnemen bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent het veelal dat zij een acute crisis ervaren en vrezen voor hun eigen veiligheid of die van gezinsleden. In dit soort gevallen is het verstandig dat de (aangewezen medewerker) afstemt met Veilig Thuis en de leerling welke vervolgstappen gezet moeten worden. Voornamelijk in de gevallen van huwelijksdwang en eerder relateerd geweld.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE: melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder;

B: JA: ga verder met afweging 4.

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE: melden bij Veilig Thuis

B: JA: hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE: melden bij Veilig Thuis;

B: JA: hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.

Toelichting

Om de vraag te kunnen beantwoorden of dat effectieve hulp geboden of georganiseerd kan worden om de dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden, moet aan de volgende vier voorwaarden worden voldaan:

1. De school en betrokken (externe) partijen hebben de focus op stoppen van geweld en (duurzaam) herstel van de veiligheid.
2. Versterken van de veerkracht van de leerling en het herstel van de schade die bij de leerling is veroorzaakt.
3. Een gezamenlijke analyse en plan van de school en betrokken (externe) partijen met alle betrokkenen binnen het gezin waarbij begeleiding en/of hulpverlening op maat is gerealiseerd.
4. Als er meerdere (externe) partijen bij de situatie betrokken zijn, zijn er duidelijk afspraken over samenwerking en casusregie op veiligheid en hulpverlening. Bij complexere problematiek wordt afgestemd met Veilig Thuis.

Deze voorwaarden kunnen op schoolniveau verder ingekleed worden.⁶

Als de (aangewezen medewerker) binnen de (samenwerkings)mogelijkheden van de school **onvoldoende**:

- mogelijkheden heeft om zich een actueel beeld van de veiligheid te ontwikkelen en/of;
- zicht kan krijgen op onveilige gebeurtenissen in de voorgeschiedenis en/of van de feiten die ten grondslag liggen aan de mogelijk geconstateerde onveiligheid en/of;
- mogelijkheden heeft om passende en samenhangende hulp te bieden of te organiseren met veiligheid als resultaat,

zal hij een melding moeten doen bij Veilig Thuis.

Toelichting

Hierbij is het van belang dat de betrokkenen, alle leden van het gezin, maar ook het (bredere) netwerk van (informele) steunfiguren bereid en in staat zijn de voorgestelde hulp direct aan te gaan.

Als dat niet het geval is, dan zal een melding bij Veilig Thuis moet worden gedaan. Het betreft situaties waarin hulpverleners, zoals de school, hulp bieden bij zorgen over onveiligheid en deze hulp wordt afgehouden en/of de inzet van het gezin en betrokkene onvoldoende in beeld is.

Toelichting

Een (herhaalde) melding bij Veilig Thuis vindt plaats in de volgende gevallen:

- in de situatie waarin de school en hulpverleners hulp bieden bij zorgen over onveiligheid en de hulp binnen de gewenste termijn niet leidt tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en het welzijn van de leerling;
- als de problematiek ernstiger of groter blijkt dan verwacht; en/of,
- als de uitvoering van het hulpverleningsplan is vastgelopen.

Bij de beantwoording van deze vraag is het van belang dat duidelijk is afgesproken met de leerling, het gezin en de hulpverleners (de school en/of externe partijen) aan welke doelen en resultaten gewerkt wordt. Dit kan aan de hand van volgende vragen:

- Door wie en hoe wordt vastgesteld of de veiligheid voldoende is bereikt?
- Hoe wordt de veiligheid gemonitord en gedurende welke periode?

⁶ Daarbij kan gebruik gemaakt worden van het 'Basisdocument het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'.

Bijlage 3: stroomdiagram

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

